

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СІМ'Я ТА ШЛЮБ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Освітня програма: Середня освіта (англійська мова і література)

Спеціальність: 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)»

Спеціалізація 014.021 Англійська мова та література

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Сім'я та шлюб: сучасні тенденції та перспективи»
Викладач	Гайналь Тетяна Олександрівна
Контактний телефон викладача	+380342596015
E-mail викладача	tetiana.hainal@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «Сім'я та шлюб: сучасні тенденції та перспективи» є розгляд поняття сім'ї та шлюбу, їх історії виникнення, формування та тенденції розвитку, а також особливості функціонування. Особливе місце відводиться розгляду сімейної поведінки та її складовим: шлюбній, сексуальній та репродуктивній поведінці в умовах сучасного суспільства. Піднімаються питання протидії різним проявам сімейного насильства.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета: з'ясування специфіки функціонування сім'ї та шлюбу як соціальних інститутів та малої соціальної групи.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розгляд сучасних проблем сім'ї та шлюбу; - з'ясувати чинники, які зумовили появу сім'ї як історичного явища та фактори, які впливають на її функціонування сьогодні; - динаміки зміни соціологічного осмислення процесів, що відбуваються в сфері шлюбу та сім'ї; - ознайомити студентів із суттю та особливостями сімейної поведінки; - навчити аналізувати сучасні тенденції шлюбно-сімейного відносин. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Під час вивчення ОК «Сім'я та шлюб: сучасні тенденції та перспективи» студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП «Середня освіта (англійська мова і література)»:</p> <p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК.1 Громадянська компетентність: Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.</p> <p>ЗК.2 Соціальна компетентність: Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.</p> <p>ЗК.3 Культурна компетентність: Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.</p> <p>Фахові компетентності спеціальності (ФК):</p> <p>ФК.3 Інформаційно-цифрова компетентність: Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові</p>	

електронні (цифрові) освітні ресурси; здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

ФК.5 Емоційно-етична компетентність: Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

ФК.7 Інклюзивна компетентність: Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН.1 Розуміти фундаментальні принципи буття людини та природи, цінності громадянського суспільства, усвідомлювати необхідність його сталого розвитку; поважати права і свободи інших громадян, реалізуючи власні.

ПРН.3 Зберігати та примножувати моральні, національно-культурні, наукові цінності і досягнення українського суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу, суспільство, культуру.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год.
Практичні заняття	18 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
Восьмий	014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)»	Четвертий	Вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	лекції	практ. заняття	сам.роб.
Тема 1. Сім'я та шлюб: сутність, місце і роль в суспільстві	2	2	10
Тема 2. Етапи історичного розвитку сім'ї	2	4	10
Тема 3. Сімейна соціалізація	2	4	10
Тема 4. Шлюбна поведінка	2	2	10
Тема 5. Репродуктивна поведінка. Проблема материнства та батьківства	2	2	10
Тема 6. Сексуальна поведінка	2	2	10

		ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна кількість балів в межах залікового курсу: 100. Розподіл балів: 0 – 49 балів – «не зараховано»; 50 – 100 балів – «зараховано». Оцінка розраховується інструментарієм електронного журналу, прийнятого в університеті, як середнє арифметичне з усіх отриманих на семінарських заняттях.				
Вимоги до письмових робіт	П'ять письмових робіт у вигляді тестів, які охоплюють весь лекційний матеріал. Кількість тестових завдань: 10. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання – 12 хв. (в межах семінарського заняття). Тести виконуються в електронному вигляді в системі дистанційного навчання.				
Семінарські заняття	<p>В межах запланованих семінарських занять є обов'язковими дві усні відповіді, які оцінюються як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно».</p> <p>Критерії оцінювання відповідей на семінарському занятті:</p> <p>Оцінки «відмінно» заслуговують студенти, знання яких підтверджують усебічну й глибоку обізнаність із матеріалом навчальної дисципліни, в тому числі ґрунтовне вивчення коментуючої літератури. Ця оцінка засвідчує також вільне орієнтування студента у суміжній проблематиці курсу, вільне володіння матеріалом.</p> <p>Оцінка «добре» передбачає ґрунтовні знання в обсязі навчальної програми дисципліни, належне вивчення матеріалів із переліку основної та частково додаткової літератури (за власним вибором), ключових дискусійних ділянок курсу. На таку оцінку заслуговує відповідь, яка підтверджує, що курс засвоєний студентом в обсязі основного матеріалу.</p> <p>Оцінка «задовільно» передбачає володіння студентом знаннями в обсязі навчальної програми. А саме: знання основних літературних джерел, обізнаність із проблематикою курсу. Але, набутого обсягу знань недостатньо для всебічного осмислення суті навчальної дисципліни та розв'язання проблемних ситуацій у реальних соціокультурних умовах на належному фаховому рівні.</p> <p>Оцінка «незадовільно» ставиться тоді, коли відповіді студента підтверджують часткове (в окремих випадках – цілком незадовільне) засвоєння змісту курсу, відсутність мінімальних знань, необхідних для формування практичних навичок роботи в реальних соціокультурних умовах.</p>				
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль виставляється за результатами семінарських занять. Наявність щонайменше семи оцінок (двох – за усні відповіді та 5 – за письмові роботи) не нижче, ніж «задовільно», є достатньою підставою для зарахування курсу.				
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік. Залікова оцінка виставляється за поточною успішністю.				
7. Політика навчальної дисципліни					
<p>Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».</p>					

Шість письмових робіт у вигляді тестів, які охоплюють весь лекційний матеріал.

Кількість тестових завдань: 10. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання: 12 хв. (в системі дистанційного навчання).

Академічна доброчесність. У [«Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»](#) встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає [Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#) при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

[Не допускається передавання паролю до свого облікового запису до системи дистанційного навчання.](#)

Відвідування занять урегульовано [«Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій (не пізніше одного тижня після пропущеного заняття).

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує [«Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу.

8. Рекомендована література

1. Главацька О. Л. Статеворольові стереотипи як соціокультурна основа гендерної соціалізації молоді в сучасній сім'ї [Електронний ресурс] / О. Л. Главацька // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. - 2014. - № 4. - С. 104-115. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2014_4_15
2. Капська А., Пеша І. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. – К.: Центр учбової літератури, 2022. 232 с.
3. Ляшенко Н. Соціологія сім'ї : конспект лекцій для студентів спеціальності 054 «Соціологія» у 2-х частинах. Ч. I. Сім'я як соціальний інститут / Н.О. Ляшенко, Н.М. Семке. – Харків : НТУ «ХП», 2018. 96 с.
4. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2018. – Випуск 10 (21). – 380 с.
5. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 9 (20). – 429 с.
6. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2016. – Випуск 8 (19). – 497 с.
7. Соціологія сім'ї / М.П. Лукашевич, Ф.Ф. Шандор. — К. : Знання, 2013. 223 с.
8. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір (За наук. ред. М.О. Шульги). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. –198 с.
9. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2018. – Випуск 6 (20). – 414 с.
10. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 4 (18). – 486 с.

11. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 3 (17). – 425 с.
12. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2018. – 526 с.
13. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. – 517 с.
14. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 7 (21) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2020. – 547 с.
15. Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с.
16. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 30 РОКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ. Випуск 8 (22) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2021. – 620 с.

Викладач:

Гайналь Тетяна Олександрівна,
доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства